

20
godina

B()Š
Beogradska
otvorena
škola

zanimaju
me zanimanja

SOLIDAR
SUISE

Swiss Labour Assistance SLA

**Centar za vođenje karijere i savetovanje
Beogradska otvorena škola**

**PREPORUKE ZA RAZVOJ PROGRAMA KARIJERNOG VOĐENJA I
SAVETOVANJA U SREDNJIM ŠKOLAMA**

novembar 2013.

Uvod

Centar za vođenje karijere i savetovanje Beogradske otvorene škole u saradnji sa Solidar Suisse/Swiss Labour Assistance (SLA) – Kancelarijom u Srbiji realizovao je projekat „Zanimaju me zanimanja – unapređenje zapošljivosti mladih kroz karijerno informisanje srednjoškolaca o zanimanjima“. Trajanje projekta bilo je u periodu od 1. juna do 30. novembra 2013. godine. U okviru projekta organizovan je dvodnevni trening za 21 nastavnika i stručnog saradnika srednjih škola iz Srbije prema programu akreditovanom od strane Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja pod nazivom „Karijerno vođenje i savetovanje u srednjim školama - osnovna obuka“. Obuka je izvedena od 11. do 13. avgusta 2013. godine u Kovačici.

Nakon realizovane obuke obučeni nastavnici su za svoje učesnike organizovali radionice karijernog informisanja i programe „senka na poslu“ (*job shadowing* posete). Program „senka na poslu“ pruža mladoj osobi mogućnost da provede jedan radni dan sa predstavnikom određenog zanimanja i bliže se upozna sa opisom posla. U okviru projekta organizovane su radionice i posete senka na poslu za 516 učesnika srednjih škola.

Kao ishod sprovedenih aktivnosti nastavnika i stručnih saradnika nastale su **Preporuke za razvoj programa karijernog vođenja i savetovanja za mlade uzrasta 15-19 godina**. Ove preporuke su dodatno obogaćene iskustvima iz drugih projekata koje je Centar za vođenje karijere i savetovanje BOŠ-a realizovao.

Implementacija projekta je omogućena kroz saradnju sa timovima nastavnika i stručnih saradnika iz sledećih škola: Medicinska škola „Užice“, Užice (Aleksandra Milošević i Marija Kovačević); Srednja škola „Sveti Sava“, Bujanovac (Novica Manojlović i Ana Kostić); „Posavotamnavska srednja škola“, Vladimirci/Šabac (Maja Petrović i Danijela Pavlović); Ekonomska škola „Đuka Dinić“, Leskovac (Biljana Đorđević i Vladimir Joić); Tehnička škola „9. maj“, Bačka Palanka (Jugoslava Lulić i Mirjana Kljakić); Ekonomska škola „Nada Dimić“, Zemun/Beograd (Dragica Mitrović i Vukađin B. Vasić); Mašinsko-tehnička škola „14. oktobar“, Kraljevo (Gordana Petrović i Biljana Arsenijević); Hemijsko-tehnološka škola, Subotica (Nataša Nikoloski, Jadranka Vojnić Purčar i Jelena Zorić); „Požarevačka gimnazija“, Požarevac (Marija Ilić i Miloš Jeremić); Gimnazija „Vuk Karadžić“, Loznica. Pored navedenih škola, na projektu je učestvovao i jedna predstavnik Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja (Vesna Radulović, Školska uprava Novi Sad).

Kontekst

Pojam karijernog vođenja je u širokoj upotrebi od početka sedamdesetih godina, mada se tek u poslednje vreme insistira na sveobuhvatnom pristupu vođenja karijere tokom čitavog života. Profesionalna orijentacija i karijerno vođenje predstavljaju organizovan sistem društvene delatnosti na pružanju kontinuirane pomoći pojedincu tokom njegovog celokupnog karijernog razvoja u

slobodnom izboru usmerenja i opredeljenja, u obrazovanju i profesionalnoj aktivnosti sa ciljem postizanja profesionalnog identiteta u skladu sa ličnim osobinama i potrebama tržišta rada za pojedinim zanimanjima.¹

Centar za vođenje karijere i savetovanje Beogradske otvorene škole još od 2004. godine doprinosi uspostavljanju i razvoju karijernog vođenja i savetovanja u oblasti obrazovanja, osposobljavanja i zapošljavanja u cilju doprinosa razvoja celoživotnog učenja i unapređenja ukupnog ekonomskog razvoja Srbije.

Akcioni plan Strategije karijernog vođenja i savetovanja u Republici Srbiji predviđa stručno usavršavanje i osposobljavanje nastavnika, pedagoga i psihologa iz srednjih škola za karijerno vođenje i savetovanje. Strategija razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine takođe predviđa karijerno savetovanje učenika u srednjim školama.

Član 15 Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju obavezuje škole da razvijaju Programe karijernog vođenja i savetovanja učenika. Škole između ostalog moraju da *formiraju stručni tim za karijerno vođenje, prate razvoj učenika i informišu se o zanimanjima, obrazovnim profilima, uslovima studiranja i potrebama tržišta rada.*²

Program karijernog vođenja i savetovanja za mlade uzrasta od 15 do 18 godina³

Program karijernog vođenja i savetovanja za mlade uzrasta od 15 do 18 godina obuhvatao bi informisanje, savetovanje, vođenje i donošenje odluka o profesiji kod učenika. Cilj Programa jeste da pomogne mladim ljudima da razumeju i interpretiraju informacije o svetu rada i budućoj karijeri, da mogu da razjasne nedoumice koje imaju u pogledu profesija ili poslova, da razumeju svoje sposobnosti i definišu svoje stavove u pogledu ponuđenih ili željenih izbora. Karijerno vođenje i savetovanje treba da pruži podršku mladima da bolje razumeju sebe i svoje potrebe, da prevaziđu moguće barijere u pogledu učenja i napredovanja u budućim profesijama.

Program karijernog vođenja i savetovanja namenjen mladim talentima i mladima iz osetljivih društvenih grupa treba da u okviru osnovnih standarda uvaži specifičnosti koje važe za ove grupacije mladih.

Standardi programa karijernog vođenja i savetovanja za učenike uzrasta od 15 do 18 godina odnose se na:

1. Lični razvoj pojedinca:

¹ Strategija karijernog vođenja i savetovanja u Republici Srbiji

² Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju, Službeni glasnik RS, br. 55/2013

³ Izvor: Strategija karijernog vođenja i savetovanja u Republici Srbiji

- razumevanje sopstvenog razvoja, postignuća i sposobnosti u odnosu na potencijalne obrazovne i profesionalne izbore i mogućnosti;
- uspostavljanje i analiziranje ličnih ciljeva i planova u oblasti karijere i
- razumevanje obrazovnih i profesionalnih izbora i donošenje odluka u skladu sa tim.

2. Istraživanja mogućnosti za učenje i zapošljavanje:

- identifikovanje, izbor i korišćenje brojnih informacija o profesijama, karijeri, daljem učenju i obrazovanju i objektivno razlikovanje i formiranje sopstvenog stava o tome.

3. Planiranje i upravljanje vlastitom karijerom:

- osposobljavanje za korišćenje adekvatnih tehnika za donošenje odluka o daljem učenju i profesionalnoj karijeri;
- razumevanje i osposobljavanje za procedure prijavljivanja, konkurisanja kako za svet rada tako i za dalje obrazovanje;
- razumevanje zahteva poslodavaca u pogledu znanja, veština i sposobnosti zaposlenih.

U nastavku dokumenta prikazan je tabelarni prikaz sa primerima za kreiranje plana i programa karijernog vođenja i savetovanja u srednjim školama.

Primer šablona za izradu plana karijernog vođenja i savetovanja u srednjim školama

Redni broj	Aktivnosti	Nosioci realizacije aktivnosti	Vremenska dinamika	Evaluacija i praćenje	Resursi
<i>Prikazuje broj aktivnosti</i>	<i>Imenuje tačnu aktivnost koja se odvija</i>	<i>Definiše aktere i nosioce predviđene aktivnosti</i>	<i>Prikazuje u kom vremenskom okviru će se odvijati aktivnost</i>	<i>Prikazuje načine praćenja efekata realizovane aktivnosti</i>	<i>Definišu se resursi koji su potrebni za sprovođenje aktivnosti</i>
Predlog plana programa karijernog vođenja i savetovanja⁴					
1.	Testiranje učenika III razreda (interesovanja, veštine, osobine)	Psiholog (ukoliko se radi o standardizovanim psihološkim testovima), Školski tim (ukoliko se radi o onlajn i drugim nestandardizovanim testovima)	3 školska časa	Evaluaciju obavlja razredni starešina	Papir, odštampani materijal
2.	Ispitivanje interesovanja učenika	Psiholog	1 školski čas	Evaluaciju obavlja psiholog. Razredni starešina prati razvoj učenika	/
3.	Organizovati stručne posete firmama i sajmovima	Tim za karijerno vođenje i savetovanje, školski odbor i poslodavci, NSZ	1 mesec	Evaluacija učenika obavlja razredni starešina	Lap top, telefon, internet, papir
4.	Izrada portfolija učenicima	Tim za KViS	1 mesec	Evalacija koju obavlja razredni starešina	papir
5.	Prezentacija visokih škola	Tim za KViS, nastavničko veće,	1 školski čas	Usmena evaluacija koju obavlja razredni	/

⁴ Predlog programa za karijerno vođenje i savetovanje osmislili su učesnici treninga „Karijerno vođenje i savetovanje u srednjim školama - osnovna obuka“, izvedena 11-13. avgusta 2013. godine u Kovačici.

		predstavnici visoko obrazovnih institucija		starešina	
6.	Radionica za đake i profesore	Tim za KviS, nastavničko veće, predstavnici	Tokom cele godine	Evaluacije koje obavlja voditelj radionica	Papir, lap top, projektor
Plan karijernog savetovanja i vođenja, Medicinska škola, Užice					
Redni broj	Aktivnost	Nosioci realizacije	Vremenska dinamika	U saradnji sa	
1.	Informisanje nastavnika na Nastavničkom veću o zaključcima sa seminara „Karijerno vođenje i savetovanje u srednjim (stručnim) školama“ u organizaciji BOŠ-a	Pedagozi	Septembar	DR	
2.	Radionice sa učenicima II i III razreda	Tim za karijerno vođenje i savetovanje	Oktobar	OS	
3.	Anketiranje interesovanja učenika za posetu stručnim osobama na poslu	Tim za karijerno vođenje i savetovanje	Septembar	OS	
4.	Organizacija i realizacija minimum 2 posete stručnim osobama na poslu (job shadowing)	Tim za karijerno vođenje i savetovanje	Septembar-oktobar	Firmama i preduzećima	

5.	Izrada panoa sa mogućim načinima za sticanje informacija o željenim zanimanjima	Tim za karijerno vođenje i savetovanje	Novembar	UP
6.	Testiranje učenika III razreda, kao i ostalih zainteresovanih učenika testom TPI (test profesionalnih interesovanja) i upoznavanje učenika sa rezultatima	Psiholog	Tokom školske godine	OS
7.	Tema na PK: Sticanje zvanja kao vid karijernog napredovanja nastavnika	Pedagozi	Oktobar	DR
8.	Organizacija prezentacija visokih strukovnih škola i fakulteta	Tim za karijerno vođenje i savetovanje	Januar-maj	OS, DR
9.	Učešće u organizaciji Sajma obrazovanja	Tim za karijerno vođenje i savetovanje	April	DR
10.	Prezentacija rada i organizacija škole - Otvorena vrata	Tim za karijerno vođenje i savetovanje	Maj	DR, predsednici CV
11.	Tema za časove odeljenskog starešine: Planiranje karijere	Tim za karijerno vođenje i	Mart- april	OS

		savetovanje		
12.	Tema na časovima građanskog vaspitanja: Izrada CV-ja i priprema za razgovor sa poslodavcem	Nastavnici GV	April	Tim za karijerno vođenje i savetovanje

Program karijernog vođenja i savetovanja, Mašinsko-tehnička škola "14. oktobar", Kraljevo

Redni broj	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti (odgovorne osobe)	Vremenska dinamika	Očekivani rezultati
1.	Formiranje tima za karijerno vođenje i savetovanje	Direktor	Septembar	Formiranje tima i podela zaduženja
2.	Organizovanje sastanka tima	Koordinator tima	Tokom cele školske godine	Zakazivanje termina, priprema materijala, saradnja sa direktorom i školskim pedagogom
3.	Vođenje evidencije o radu tima	Koordinator tima	Tokom cele školske godine	Zapisnik o sastanku tima
4.	Radionice za učenike (uvodne radionice)	Članovi tima	Septembar-oktobar	Izveštaj sa radionica. Motivisanje učenika za nastavak uključivanja u nove radionice i aktivnost
5.	Ispitivanje interesovanja učenika o daljim aktivnostima i radionicama	Članovi tima	Septembar	Popunjavanjem anketnih listića izražavaju svoja interesovanja
6.	Ispitivanje interesovanja učenika o daljim	Članovi tima	Septembar	Popunjavanjem anketnih listića izražavaju svoja interesovanja

	aktivnostima i radionicama			
7.	Organizacija senke na poslu za učenike škole (Job Shadowing).	Članovi tima i direktor	15. septembar - 15. oktobar	Evaluacija učenika i izveštaj o poseti. Motivacija za uključivanje učenika za ovakav vid aktivnosti
8.	Prezentacije stručnog usavršavanja na temu karijernog vođenja i informisanja.	Nastavnici koji su učestvovali na stručnom usavršavanju	Oktobar	Evidencija prisutnih i priprema za realizaciju aktivnosti. Motivacija nastavnika za uključivanje u rad
9.	Prezentacija organizovanih aktivnosti senke na poslu za učenike škole (Job Shadowing).	Članovi tima i učenici-učesnici aktivnosti	Oktobar	Motivisanje učenika za uključivanje u ovakav vid aktivnosti
10.	Uključivanje u projekat Beogradske otvorene škole za virtuelni sajam zanimanja.	Članovi tima i direktor	Novembar	Objavlivanje izveštaja i materijala na sajtu o organizovanoj aktivnosti
11.	Povezivanje i saradnja sa socijalnim partnerima.	Direktor i članovi tima	Tokom cele školske godine	Saradnja sa socijalnim partnerima
12.	Povezivanje i saradnja sa Nacionalnom službom za zapošljavanje.	Članovi tima i direktor	Tokom cele školske godine	Organizacija posete odgovarajućim službama i pokušaj organizacije informativnih razgovora u školi u vezi sa potrebama tržišta rada

13.	Poseta sajmu zapošljavanja.	Članovi tima u saradnji sa razrednim starešinama	Drugo polugodište	Informisanje učenika o potrebama tržišta rada
14.	Stručne posete firmama	Članovi tima u saradnji sa stručnim većem mašinske grupe predmeta i direktorom.	Tokom cele školske godine	Izveštaj o poseti i spisak. Upoznavanje učenika sa načinom organizacije preduzeća i upoznavanje sa zanimanjima
15.	Organizacija poseta fakultetima i višim školama	Članovi tima u saradnji sa stručnim većima i direktorom	Drugo polugodište	Informisanje učenika o nastavku školovanja
16.	Obezbeđivanje materijala za upoznavanje sa ponudama fakulteta i viših škola	Članovi tima i direktor.	Drugo polugodište	Informisanje učenika o mogućnostima nastavka školovanja
17.	Organizacija poseta predstavnika fakulteta i viših škola	Članovi tima i direktor.	Drugo polugodište	Informisanje učenika o mogućnostima nastavka školovanja
18.	Posete sajmovima	Članovi tima u saradnji sa stručnim većima	Tokom cele školske godine.	Izveštaj o posetama. Upoznavanje učenika sa novim tehnologijama i zanimanjima
19.	Organizovanje radionica za učenike o temama vezanim	Članovi tima	Drugo polugodište	Podsticanje učenika da razmišljaju o

	za karijerno vođenje i savetovanje.			profesionalnom razvoju i planiranju karijere. Informisanje učenika o mogućnostima nastavka školovanja i zapošljavanja
20.	Objavljivanje sprovedenih aktivnosti tima na školskom sajtu	Članovi tima i tim zadužen za održavanje školskog sajta	Tokom cele školske godine	Motivisanje učenika za uključivanje u ovakav vid aktivnosti. Motivacija nastavnika za uključivanje u rad
21.	Organizacija senke na poslu za učenike škole (Job Shadowing).	Članovi tima i direktor	15. septembar – 15. oktobar	Evaluacija učenika i izveštaj o poseti. Motivacija za uključivanje učenika u ovakav vid aktivnosti
22.	Pisanje izveštaj o sprovedenim aktivnostima	Članovi tima	Na kraju školske godine	Pisani izveštaj
23.	Podnošenje izveštaja direktoru, Školskom odboru, Savetu roditelja, Nastavničkom veću, Učeničkom parlamentu.	Koordinator tima	Na kraju školske godine	

Plan karijernog vođenja i savetovanja za učenike Ekonomske škole „Nada Dimić“ u Zemunu

Aktivnosti	Rokovi	Očekivani rezultati	Indikator	Nosioci i učesnici aktivnosti	Finansijska sredstva	Napomene
Formiranje školskog tima za KVS	Septembar	Tim za KVS počinje sa radom	Odluka direktora škole i školskih organa	Direktor, profesori koji su završili obuku		
Izrada Programa	Septembar/oktobar	Izrađen i usvojen nacrt dokumenata	Odluka organa škole	Tim za KVS, direktor škole, organi škole		
Usvajanje Programa	Prva polovina školske godine	Usvojen Program sa organima škole	Odluka organa škole	Direktor škole		
Izrada sajta	Kontinuirano	Sajt je dostupan javnosti	https://sites.google.com/site/karijerand/	Tim za KVS		
Izrada FB stranice	Kontinuirano					

20
godina

B()Š
Beogradska
otvorena
škola

zanimaju
me zanimanja

SOLIDAR
SUISSSE
Swiss Labour Assistance SLA

Izrada foruma	Kontinuirano	Sajt je dostupan javnosti	https://sites.google.com/site/karijerand/	Tim za KVS		https://www.google.com/url?q=https://sites.google.com/site/karijerand/akcioni-plan-za-skolsku-2013-14/radionice&sa=D&usg=ALhdy2_5Ec_-ur_7TqDG6WkBqK40QrCKAw
Radionice	Kontinuirano		Video klip, fotografije, materijali za radionicu	Tim za KVS		
Senka na poslu	Septembar-oktobar		Video klip, fotografije	Tim za KVS		https://sites.google.com/site/karijerand/akcioni-plan-za-skolsku-2013-14/senka-na-poslu